

PRESENTACIÓ DE LA UNITAT DE PROGRAMACIÓ DE COMERÇ JUST DEL GRUP D'AVALUACIÓ DE XECMón

Des del 2009, el Grup d'Avaluació sorgit de la Comissió Pedagògica de XECMón ha estat treballant, juntament amb altres agents, en **propostes d'avaluació de l'EPD**. A les IV Jornades de la xarxa ja van presentar el seu primer treball, la *Unitat de Programació de consum responsable* i, per aquesta trobada de cloenda, van tenir enllestida una segona, la ***Unitat de Programació de comerç just***, complementària de la primera. **Benjamí Moliné**, mestre de l'Escola Jungfrau de Badalona i **Joan Bonals**, membre de l'EAP del Berguedà, van ser els mestres de cerimònia, acompanyats per **Mireia Espejo**, de la *Xarxa d'Escoles pel Comerç Just. Alternativa 3*, una de les entitats col·laboradores en el projecte. De fet, la idea de crear una segona unitat específica sobre comerç just va ser una proposta feta des d'Alternativa 3 al Grup d'Avaluació per tal d'afavorir la introducció del comerç just a nivell curricular i des d'una perspectiva transversal a les escoles. "Participar-hi –afirma Mireia Espejo– ha estat per a nosaltres un procés d'aprenentatge constant".

Una eina pràctica per a treballar l'EPD amb tota la comunitat escolar

Benjamí Moliné va començar explicant la filosofia del projecte, el perquè de tot plegat. "**El cas és que encara seguim preguntant-nos què és l'EPD, si l'hi falta un verb o un determinant a la definició, i el què hem de fer és aterrar aquest debat i anar per coses més pràctiques per introduir això a l'aula.** Per altra banda, com ja s'ha dit, els materials que fan les onegés no ens acaben de quadrar a les escoles". Per això aquestes propostes d'avaluació, concebudes com una eina funcional i còmoda pels mestres, des de la perspectiva d'una bona pràctica d'EPD. "Parlem dels valors que hem d'ensenyar a l'aula, la postura del Primer Món sobre el Tercer Món, com ens posicionem els mestres i com posicionem als alumnes davant de tot això".

Donar una dimensió pràctica a les propostes implicava fer-les fiables per evitar, i aquí Benjamí Moliné recullia la gràfica expressió utilitzada per Pepa Martínez a la presentació de la jornada, que acabin falcant alguna taula. "Són propostes

fiables perquè són mesurables, es poden verificar, comprovar, contrastar... Només així poden contribuir a la transformació de la realitat en un procés que va des de la sensibilització fins a la implementació de coneixements, per arribar a l'assumpció de valors i d'actituds de canvi i transformació”.

Pensar en unes propostes didàctiques també va conduir, inevitablement, a plantejar-se el projecte des d'una perspectiva avaluativa. “És fonamental tenir una visió crítica de la feina que fem els mestres: només revisant la nostra feina la podem fer amb coherència. **Això vol dir treballar per transformar la nostra societat, d'altra manera el què estem fent és un simulacre: o bé ens ho creiem i treballem per canviar les coses, o més val que ho deixem córrer**”. L'avaluació/autoavaluació es considera, doncs, com una eina de transformació i de millora a base de plantejar les preguntes pertinents a tota la comunitat educativa: professorat, claustre, alumnat, AMPES i famílies... “Què estem fent: només *bolets* o alguna cosa més coherent; perquè ho estem fent, què pretenem amb tot això, i com ho estem fent; el professorat, el claustre, l'alumnat o les famílies, com anem pel món, quina imatge donem? Som coherents amb el què treballem a l'aula?... Si com a persones no tenim ben definits els nostres valors, si hi ha contradiccions entre el què diem i el què fem, com volem que els alumnes s'interessin, s'impliquin i es comprometin? No es pot educar en EPD des de la neutralitat, per això cal interpel·lar directament no només als alumnes, sinó també als docents i al claustre”.

Benjamí Moliné destaca, sobretot, el treball democràtic i participatiu plantejat amb els alumnes. “Són els alumnes qui decideixin, són ells qui arriben a la conclusió del què cal fer, posem per cas, amb la paperera de reciclatge. Parlem d'una aula democràticament constituïda, on els nans tenen un paper actiu a l'hora de fer, decidir i comprometre's amb el seu entorn per tal de millorar-lo... Tant se val per on comencem, si pels temes ambientals o per les problemàtiques socials, si són les que mobilitzen al nostre centre”.

Per què unes unitats de comerç just i consum responsable?

Un altre dels objectius prioritaris del Grup d'Avaluació de XECMón era dissenyar uns models extrapolables a qualsevol altra temàtica de l'EPD. "Per això vam triar el tema del consum responsable per a la primera unitat, que considerem el document marc, i el comerç just com a tema d'una segona unitat complementària, amb uns continguts més específics i d'aplicació més directe.

Pensem que són temes que recullen molts del continguts de l'EPD, d'una manera molt directa que facilita la seva introducció al currículum escolar:

són temes ben acotats i molt vivencials, compten amb una certa sensibilització curricular i social, faciliten el treball interdisciplinari i transversal, dels quals tots en tenim una certa pràctica educativa i susciten un ampli consens de compromís, a més de facilitar l'ampliació de continguts i donar molt de joc a l'aula... En certa manera, són com el paradigma de l'EPD, ja que s'hi fan molt explícits dos dels seus components bàsics: el compromís i la transversalitat".

Per acabar el seu torn, aquest mestre llança un advertiment per no haver de tornar a la casella de sortida en matèria d'EPD: "Us recordeu com vam començar amb tot això, aquells *mestres-quixots* plorant els uns a l'espatlla dels altres per haver de treballar l'EPD tots sols des dels nostres crèdits... Ja no ens podem permetre certes coses, com per exemple que un claustre no tingui pactats uns mínims respecte de tots aquests continguts".

Moure la comunitat educativa des del coneixement fins a l'acció

En la seva intervenció, Joan Bonals va emfasitzar en la voluntat d'oferir una eina pràctica, tant pel que fa a la part didàctica com a la proposta d'activitats. En aquest sentit, els principals objectius han estat:

- **Facilitar la transformació** en profunditat a favor d'un canvi en la realitat.
 - **Provocar una transformació conceptual**, en la comprensió del tema a desenvolupar (de les idees, dels conceptes).
 - **Arribar a una transformació d'actituds**, de disposicions i disponibilitats.

- **Aprendre a incorporar procediments per poder actuar.** “També cal saber com fer les coses –assenyala aquest pedagog–, tenir la saviesa tècnica per a poder fer-les”.
- **Avaluar aquesta aplicació.** “És important no només fer-ho, sinó fer-ho bé, aquí i ara, a les nostres escoles. Per això s’ha de poder comprovar que aquests procediments s’han aplicat de forma correcta i d’aquí l’afany invertit en el disseny de totes les graelles de les unitats”.

Finalment, es va insistir també en la voluntat de fer unes unitats extrapolables, l’esquema de les quals resulti vàlid sigui quin sigui el tema d’EPD que es vulgui treballar. Les fases són sempre les mateixes, va fer notar Joan Bonals:

- **Presca de consciència respecte del tema:** “que se sap, que no se sap i, per tant, que cal aprendre”.
- **Cerca d’informació.** “El docent és només una font d’informació possible, potser la més bàsica, però n’hi ha d’altres (informadors externs, Internet, famílies). Cal estimular la tasca investigadora dels alumnes per tal que descobreixin totes aquestes altres fonts, perquè això els ajudarà a convertir la informació en coneixement”.
- **Elaboració dels coneixements i aplicació de les accions transformadores en contextos propers.** “És molt important treballar la gestió de la informació, la planificació i l’execució d’accions significatives en assemblees, comissions, grups...”.
- **Difusió de la informació/coneixements i de les pràctiques/accions dins i fora del centre escolar.** “Això transforma als alumnes en educadors i permet posar en joc múltiples competències (llengua, medi, matemàtiques), oferint infinites possibilitats de treball a les aules”.